

de bospercelen, waarvoor mijn hartelijke dank.

Summary

Birds in breeding season and winter in the "Onderste en Bovenste Bos", Epen.

An inventory was made of birds in a wood in South Limburg, The Netherlands. This wood (96.7 ha), part of a bond of woods on slopes (figure 1), is typical for this area because of the differences in relief (figure 2) and the habitats: oak-birchwood, oak-wood (partly oak-hornbeamwood, partly oak-beechwood), larch, spruce and beechwood (figure 3).

Breeding birds were studied in 1983 by the mapping method; 11 visits in the morning hours and 2 in the evening (see for the route figure 4a). There were 50 breeding species; most numerous were Chaffinch, Blackbird, Robin, Songthrush and Blackcap.

Some more or less unusual species were Siskin,

Crossbill and Tree Creeper. It is remarkable that species like Black and Green Woodpecker, Stock Dove, Redstart, Golden Oriole and Pied Flycatcher were absent or scarce. Firecrest, Blackcap and Wood Warbler were exceptionally numerous. For a survey of densities/10 ha and total number of territories see table 1 and figure 5. Especially oak-hornbeamwood turned out to be very attractive for some species (figure 6). A characteristic of each habitat is given, mentioning for instance the dominant species.

Winterbirds were studied winter 1983/84 by means of 5-minute counts on fixed spots (figure 4b); on 13 days counts were made. Most numerous of the 28 species that were seen were Great Tit, Goldcrest, Blue Tit, Crossbill (invasion!) and Coal Tit. Figure 7 is a survey of average numbers in each habitat. Again a characteristic of each habitat is given.

A summary of some results is given in figure 8 and 9. Some conclusions:

- larch is poor for breeding birds as well as for winter birds (except for the Blue Tit in winter)
- spruce (40-50 years) and oak-wood are very important for breeding birds

- oak-birchwood shows normal densities for breeding birds but is poor in winter
- very poor in winter is beech-wood of 40-50 years old, especially when compared to beech-wood of 60-150 years old which is very rich in winter

Literatuur

- Cas/SOVON (1983): Handleiding broedvogel-monitoringproject, uitgebreide territoriumkartering. Uitgave december 1983.
- HUSTINGS, F. (1984): Vogels van de Heihof te Heerlen, resultaten van een aantal tellingen van broedvogels en niet-broedvogels, augustus 1982-juni 1983. Gestencild verslag, 36 pag.
- LIPPENS, L. en H. WILLE (1972): Atlas van de vogels in België en West Europa. Tielt en Utrecht.
- NIEUWENHOVEN, P.J. VAN (eindred.) (1978): Ontdek het Mergelland. Uitgave IVN en VARA. Hilversum
- SCHPEERS, F. (1984): Broedvogels van het Eysersbos, broedvogelinventarisatie van een Zuid-Limburgs hellingbos in 1983. Gestencild verslag, 54 pag.

Boekbesprekingen

Celtatlantica

Jean-Pierre Breuer, Stephan Hennekens, Joop Schaminée. Nijmegen, Botanisch Laboratorium, Kath. Universiteit Nijmegen, Verslag no. 32, 1984. 247 blz., afbn., lit. opg. Prijs f 14,— (excl. evt. verzendkosten; te bestellen bij: Dictacentrale Faculteit Wiskunde en Natuurwetenschappen, K.U. Nijmegen).

Velen zal de band die de afdeling Geobotanie van de K.U. Nijmegen met Ierland heeft, onbekend zijn. Toch hebben vele studenten en ook enkele promovendi van deze afdeling een belangrijk deel van hun scholing te danken aan excursies en/of onderzoek in Ierland, veelal onder de bezielende leiding van Prof. dr. V. Westhoff. Aan hem is dit verslag van een geobotanische excursie naar Ierland in juli 1981 dan ook opgedragen.

Het uitstekend verzorgde boek pretendeert méér te zijn dan een verslag; het wil een "botanische reisgids" zijn voor hen die Ierland willen bezoeken. Door de opzet van het boek maken de auteurs deze pretentie zeker waar. Naast een algemeen gedeelte met in afzonderlijke hoofdstukken informatie over klimaat, geologie, bodem en potentieel-natuurlijke vegetatie, cultuurhistorie, plantengemeenschappen, plantengeografie en een uitvoerige behandeling van de Ierse venen, is een uitvoerig excursieverslag opgenomen met dagverslagen en soortenlijsten van de waargenomen hogere planten, blad- en levermossen en korstmossen. In deze lijsten wordt - en dat is wellicht van belang voor hen die met Ierland kennis willen maken - verwezen naar de desbetreffende dagverslagen.

De beschreven excursie gaat langs vrijwel alle mogelijke landschapstypen die Ierland rijk is: van de Zuidoostkust via het "groene Ierland", het goed intact gebleven landschap van Connemara, en de "beroemde" venen tot de totaal afwijkende Burren aan de westkust. Naast de flora en vege-

tatie krijgen ook cultuurhistorische aspecten de aandacht.

De auteurs zijn erin geslaagd een bijzonder goede reisgids te schrijven voor iedereen die op plezierige en efficiënte wijze kennis wil maken met dit bijzondere en in enkele opzichten (zie het vorige Maandblad) bedreigde eiland. Jammer dat het in 1982, toen ik voor 't eerst met Ierland kennis maakte, nog niet beschikbaar was.

D. Th. de Graaf

De rupsen van onze vlinders

Eva Merz en Hans Pfletschinger. Zutphen, W.J. Thieme & Cie, 1984. 112 blz., afbn., reg., lit. opg. Prijs f 24,50.

"Zien en leren kennen" is de ondertitel van dit boekje, een titel die beslist van toepassing is op de inhoud. Al bladerend kan men de portretten van vele fraaie rupsen bekijken. Nog leuker natuurlijk is het diezelfde rupsen buiten tegen te komen en misschien proberen uit te kweken. Het zoeken van rupsen is niet moeilijk. De schrijfster geeft tal van aanwijzingen waar men op moet letten, evenals goede raad wat er met de vangst al of niet gedaan moet worden. In ieder geval niet in een weckfles stoppen met het verkeerde voedsel. Wie niet voor een passend onderkomen kan zorgen moet er maar niet aan beginnen.

Aan het "leren kennen" van verschillende soorten rupsen is het grootste deel van het boek besteed. Daarbij is het niet de bedoeling van de schrijfster om een uitvoerig determinatiewerk tot stand te brengen. Zij deelt de rupsen in naar uiterlijk: kaal, dichtbehaard enz., een indeling die geen relatie heeft met systematische ordening. Binnen deze groepen werden de goed herkenbare soorten beschreven, met hun voedselplanten. Tesamen met de vele foto's moet het dan beslist

mogelijk zijn een groot aantal rupsesoorten te herkennen.

Naast het omvangrijke hoofdstuk "welke rups kan dat zijn" wordt er aandacht besteed aan het dagelijks leven van de rups en zijn relatie met planten. Hier en daar komen processen als evolutie en selectie aan de orde. Helaas zijn dit onderwerpen, die niet in een halve bladzijde te vangen zijn; daar ontstaat een oppervlakkige tekst met halve waarheden. Wie daar meer over wil weten zal er andere literatuur op na moeten slaan, maar wie een rups vindt kan plezier van dit boekje hebben. In de vertaling is het enigszins storend, dat zo vaak het woord "vreten" gebruikt wordt; waarom kan een rups niet gewoon eten? Overigens is het goed leesbaar.

F.N.D.

Dieren in hun omgeving

N. van Loo, 1983. Groningen, De Vuurbaak. 2 delen. Deel 1: 152 blz.; deel 2: 141 blz.; afbn. Prijs. per deel: f 22,70.

De hoofdstukken in de twee delen van dit boek behandelen thema's die gecentreerd zijn rond de oude schoolplaten van M.A. Koekoek. Deze platen dragen, net als de hoofdstukken in het boek, titels als 'Het Naardermeer', 'In Sloot en Plas', 'Aan het Strand', enz. In elk hoofdstuk wordt ingegaan op datgene dat op de platen te zien is. Hierbij wordt ook ingegaan op actuele ontwikkelingen (bijvoorbeeld: bedreiging van zeehonden in de Waddenzee, het over autowegen zetten van padden e.d.).

Het boek is vlot geschreven en daardoor goed te lezen. Voor iedereen met een globale interesse in de natuur is er wel iets in te vinden. Voor 'kenners' (van onderdelen) bevat het, maar dat was ook niet de opzet, weinig nieuws.

A.J. Lever

Dit met veel zorg samengestelde boek werd bekroond met de St. Joostpenning 1984 van de stad Breda.

In deze zowel door vorm als inhoud bijzondere publikatie over het grensoverschrijdende natuur- en cultuurhistorische monument "de Sint Pietersberg" speelt het verloop van de Belgische-Nederlandse grens een belangrijke rol.

In een vijftal hoofdstukken wordt door verschillende auteurs aan enkele uiteenlopende aspecten van zowel de bovengrondse als ondergrondse situatie van deze "berg" aandacht besteed. Het betreft hier de volgende thema's:

- Enige aspecten van het Plateau van Caestert in relatie tot Sint Pieter.
- De berg, werkelijkheid of verbeelding?
- Het grensgebied in het Zuidelijk gangenstelsel van de Sint Pietersberg.
- Het Zuidelijk gangenstelsel.
- De flora van de Sint Pietersberg: een grensgeval.

Het in A3-formaat (42x30 cm) uitgevoerde geheel is rijk geïllustreerd en op een speciale wijze handgebonden. Deze bundeling werd mogelijk gemaakt door de Jan van Eyck Akademie te Maastricht.

De totale oplage van deze bibliothele uitgave telt slechts 250 exemplaren waarvan er 150 voor de verkoop tijdens de expositie "Meynen merghel" in het Natuurhistorisch Museum Maastricht beschikbaar zijn. De prijs van deze eenmalige publikatie bedraagt f 30,—.

De Sint Pietersberg een Grensgeval

**Een afstudeerproject van Stefan Graatsma aan
de Akademie voor Beeldende Kunsten Sint
Joost te Breda.**

